

דברי משיח היתשלייה

התועדות חמשה עשר בשבט



מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א
שניאורסאהן
מליובאוויטש



בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

ה' תהא שנת פדה בשלום

שנת הק"כ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ יתרו – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתועדות יום ב' פ' יתרו, חמשה עשר בשבט תשל"ח (כקביעות שנה זו¹) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשל"ח". בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" מר"ד בניחום אבלים, כ"ז שבט תשמ"ח – תדפיס מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ח" כרך ג' שמכילים כעת לדפוס.

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשל"ח, תשמ"ז-תשמ"ח), שיואיל לשלח למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלמה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יולייכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

מוצאי ר"ה לאילנות ה'תשפ"ב (ה' תהא שנת פדה בשלום),
שנת הק"כ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

(1) בנוגע למעלת לימוד השיחות שנאמרו באותה קביעות, ראה דברי משיח – שיחות תשמ"ז: ש"פ נח סכ"ט; ש"פ וירא סל"ח. ועוד.

(2) השיחות נערכו מחדש ע"פ סרט הקלטה (בתוספת פרטים ותיקונים רבים לעומת ההנחה שבשיחות קודש תשל"ח), ונדפסות כאן בפעם הראשונה בתרגום ללה"ק. המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונדפס בסה"מ מלוקט ח"ג ע' נז ואילך, ובהוצאה זו נדפס הנחה בלתי מוגה (נערכה ע"פ סרט הקלטה), בהוספת הערות מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (שהוסיף על ההנחה שי"ל בשעתה).

בס"ד. יום ב' פ' יתרו, ט"ו בשבט ה'תשל"ח*

הנחה בלתי מוגה

באתי לגני אחותי כלה¹, ואח"כ ישנו גם הפסוק (בסוף שיר השירים²) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך. דענין הגן בפשטות הוא כמ"ש בפסוק³ שיש בו כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל, וזהו גם בכללות החילוק בפירוש הפשוט בין שדה לגן, ששדה ענינו בכללות ששם יהי' חיטה ושעורה, ואח"כ ישנו גם ענין הגן ששם ישנו הגפן* ותאנה ורימון זית שמן ודבש⁴. ועאכו"כ ע"פ הפירוש (שמביא⁵ משיר השירים רבה⁶) לגני לגנוני, שזהו ענין של דירה, שאז הוא עוד יותר מגן, כידוע שלושת החילוקים (כדאיאת בלקו"ת בספר במדבר בתחילתו⁷) דמדבר, ולמעלה מזה שדה, ולמעלה מזה עיר, ששם הו"ע מושב בני אדם, וכאן מפרש שלגני הוא גם ענין לגנוני, ענין הדירה. ובכללות זהו גם הדרך שבה זה נעשה לגנוני (כדמפרש בהמשך), שנעשה בחזרה כפי שהי' כשעיקר שכינה בתחתונים היתה, שזהו ע"י מתן תורה, שאז נעשה וישכנו לעד עלי⁸. אלא שבפועל הי' זה צריך להיות קשור גם עם עשי', ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם⁹, עשיית המשכן (דמשכן אקרי מקדש¹⁰), וכמו כן במתן תורה, שהרי הפסוקים בשיר השירים קשורים עם ענין התורה, כולל גם באתי לגני והיושבת בגנים, כדמפרש¹¹ שהיושבת בגנים זהו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובשעת מתן תורה הי' באתי לגני, כמבואר במדרשי רז"ל בארוכה.

וזה שייך גם לפרשת השבוע, שזוהי הפרשה דמתן תורה, שהתחלת הפרשה היא¹² וישמע יתרו חותן משה כהן מדין, ומפרש בזהר¹³ שזו היתה צריכה

(* להעיר מכתהאריז"ל עה"פ (ל"ת להאריז"ל פ' עקב. ס' הליקוטים שם. ועוד).

(6) עה"פ שבהערה 1 (פ"ה, א).
(7) ראה לקו"ת במדבר ב, ג. וראה לקו"ת פ' ראה לב, סע"ד.
(8) תהלים לז, כט.
(9) תרומה כה, ח.
(10) עירובין ב, א.
(11) פרש"י ד"ה בגנים – שבת סג, א.
(12) יתרו יח, א.
(13) ח"ב סז, ב.

(*) מאמר זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ונדפס בקונטרס כ"ב שבט תשמ"ט, ואח"כ בסה"מ מלוקט ח"ג ע' נז ואילך. בהוצאה זו נדפס הנחה בלתי מוגה.
(1) שה"ש ה, א.
(2) ח, יג.
(3) בראשית ב, ט.
(4) עקב ח, ח.
(5) רד"ה באתי לגני ה'שי"ת (סה"מ תש"י ע' 111).

להיות ההקדמה למתן תורה, אחרי שיתרו בא ואמר עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים¹⁴, כידוע הדיוק בזה¹⁵, היתכן, הרב רב הוא ממש רבינו ושישים ריבוא מישראל, שנאמר שכדי שיהי' מתן תורה למשה ולשישים ריבוא צריך להיות תחילה וישמע יתרו, ושיאמר עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים. ומוסבר בזה¹⁶, ע"פ מה דאיתא בזהר (ריש פרשת תזריע)¹⁷ ששלמה אמר¹⁸ וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך, ומקשה בזהר דכולא עלמא רואים זאת, ולמה צריכים בשביל זה דוקא את החכם מכל האדם¹⁹ שהוא ראה שכיתרון האור מן החושך כן יש יתרון לחכמה מן הסכלות. ומתריץ²⁰, שסכלות פירושו סכלות בערך לחכמה, היינו שכל החכמות שלעו"ז, כל החכמות חוץ מחכמת התורה, הם סכלות לגבי חכמת התורה. ומה שפועל בזה עוד יותר הוא, שבדיוק כמו שיתרון האור הבא מן החושך הוא שאז נראה האור בתוקף יותר, כי הוא נמשך מאתהפכא חשוכא לנהורא, כמו כן הוא יתרון החכמה מן הסכלות, שדוקא עי"ז שיש את האתהפכא חשוכא לנהורא ואתהפכא מרירו למיתקו²¹, מהענינים דלעו"ז, ועד מחכמה דלעו"ז, עי"ז מיתוסף יתרון נעלה ביותר בחכמה, בדיוק כמו שמיתוסף יתרון נעלה ביותר באור.

וזה גם קשור עם יתרו, שעליו נאמר²² למה נקרא שמו יתרו שיתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה²³, ומדייקים בזה במאמרים, שאפילו בלי הו' ג"כ שמו יתר, המורה ג"כ על ענין של יתרון, ומה מוסיף כאן ענין הו'. ומסבירים בזה²⁴, שיש יתר כזה שעליו נאמר שכל יתר כנטול דמי²⁵, ובכללות הוא היתרון שיש בחכמה דלעו"ז, שזהו יתרון לגבי מדות [דזה לעומת זה עשה האלקים²⁶, ובדוגמת היתרון בחכמה לגבי מדות בכל העולמות, מזה נשתלשל גם בלעו"ז], אבל זהו יתר כזה שאדרבה חכמים המה להרע²⁷, שמשתמשים בזה להיפך הטוב, דלא זו בלבד שאין זה יתר שמוסיף או עכ"פ אינו מקלקל (מאכט ניט קאליע), אלא אדרבה משתמשים בחכמה לחכמים המה להרע. ולכן נפילתו עמוקה יותר

(20) ראה גם אוה"ת וישב רס, ב. שלח ס"ע תנו ואילך.

(21) ראה זח"א ד, א. תניא פכ"ז (לד, סע"א-ב).

(22) שמו"ר פכ"ז, ח. פרש"י עה"פ שבהערה 12.

(23) יתרו שם, כא.

(24) ראה אוה"ת יתרו ע' תשלא ואילך.

(25) חולין נח, ב.

(26) קהלת ז, יד.

(27) ירמ' ד, כב.

(14) יתרו שם, יא.

(15) אוה"ת ר"פ יתרו. רד"ה וישמע יתרו העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' תתנב). סה"מ תש"ט ס"ע 56-57 (השני).

(16) אוה"ת שם. המשך תער"ב שם ע' תתסא. סה"מ תש"ט שם.

(17) ח"ג מז, ב.

(18) קהלת ב, יג.

(19) מלכים"א ה, יא.

ולמטה מטה יותר מהנפילה שבנוגע למדות [כמבואר גם ברמב"ם (הלכות תשובה²⁸) שבדיוק כמו שישנו ענין התשובה על מעשים בלתי רצויים, עאכ"כ שכן הוא על דעות בלתי רצויות (כמ"ש שם בלשון חריף יותר), שזהו בדוגמת ענין המחשבה לגבי דיבור, שלכן הרהורים (ממחשבה) בלתי רצויים יותר נוגעים מדיבור בלתי רצוי²⁹]. ועל זה נאמר, דיחנו כפי שיתר נקרא בלי הוי', כי עדיין לא היתה לו שייכות לתורה, אבל כאשר הגיע לידי ההכרה ולידי ההחלטה שעתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים, אז (כהמשך הכתובים לאחר זה) יתר פרשה אחת בתורה, שע"י ו' זה, ו' דא אות אמת³⁰, שזהו כללות ענין התורה³¹ (כמבואר בכתבי האריז"ל³², ומובא גם בתניא³³, בנוגע לאותיות שם הוי' שהו' הוא ענין התורה), הנה גם היתר, האותיות שלפני הוי', נעשה חלק מהשם יתרו, שכל ארבעת האותיות הם על שם שיתר פרשה אחת בתורה, דבדוגמת אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו כנ"ל, כך מיתוסף עי"ז יתרון בהאור, עד שלילה כיום יאיר³⁴, שהחושך עצמו נעשה דבר המאיר, שאז הוא האור הכי גדול ביותר.

וזוהי גם ההסברה לכך שאע"פ שמדובר כאן בשבחו של יתרו, ועד שעזב את ארצו ומולדתו ושמועה שמע ובא³⁵, אעפ"כ נאמר מיד בהתחלה שהוא כהן מדין. ועוד שהוא חותן משה, דנוסף על הדיוק הידוע מדוע צריכים להזכיר כאן שהוא כהן מדין, גם צריך להבין מדוע כתובים שני הענינים ביחד ובהמשך אחד, כהן מדין חותן משה. ומבואר במאמרים, שזהו ענין ההקדמה דעתה ידעתי כי גדול הוי', כדאיתא במאמרי רז"ל³⁶ שכדי שיהי' עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים, הוא עי"ז שתחילה היתה לו הידיעה מכל האלקים, בהיותו כהן מדין, שהכיר בכל העבודות זרות שבעולם, וידע את מהלך הכוכבים והמזלות. וכמבואר ברמב"ם (הלכות עבודה זרה³⁷) שהענין דעבודה זרה נעשה בתחילה מצד הידיעה הנעלית כיצד ההשפעה באה מלמעלה למטה ע"י מלאכים ושרים ואופנים וכל סדר ההשתלשלות עד לכוכבים ומזלות כאן למטה, ומזה נעשתה הנתינת מקום שיחשיבו גם את הממוצעים, החל מהממוצע הכי עליון (שגם זה כבר נכלל בכך). וכדי לדעת שגדול הוי' מכל האלקים, זקוקים לידיעה בדוכסין

28 פ"ז ה"ג.

29 ראה אגה"ק סו"ס כב.

30 זח"ג ב, א (ע"פ ל' הכתוב – יהושע ב, יב).
נח' בביאורו"ז להצ"ח ע' שיג ואילך. ועוד.

31 ראה ברכות ה, ריש ע"ב. ירושלמי ר"ה פ"ג
ה"ח. תדא"ז פכ"א. איכ"ר פתיחתא ב. תקו"ז
תכ"א (ג, א).

32 פנ"ח שער (יד) קריאת ס"ת פ"א. שער (יט)

ר"ח פ"ג.

33 אגה"ת ספ"ד.

34 תהלים קלט, יב.

35 פרש"י יתרו יח, ה.

36 ראה מכלילתא ופרש"י יתרו שם, יא.

37 בתחילתן.

ואפרכין הנמצאים ביחד עם המלכא³⁸, ועד שיודע מהו השר הכי נעלה, המשנה למלך הבא אחרי המלך, ורק אז יכול לומר בתקיפות ובאמיתיות עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים. דזהו השבח שנאמר כאן על יתרו, שהיתה לו ידיעה זו*.

וזזהו מה שהי' כהן מדין, שהיתה לו הידיעה עד מאיפה שרק מתחיל הענין הראשון דמדין ופירוד³⁹, שזהו קודם שנברא העולם, כולל גם קודם שנאצל העולם⁴⁰, שאז הי' הוא ושמו בלבד⁴¹ ולא יותר (מער גאָרניט), ואז הגיע לידי הכרה, ועד לידי החלטה, ועד לידי הכרזה, שעתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים. וזהו מה שממשיך אח"כ חותן משה, כדמפרש במאמרים⁴² שחותן הוא מלשון מפעיל, שהוא פעל במשה שמשה יהי' באופן דחתן, נחות דרגא נסיב איתתא⁴³. דמצד עצמו הי' כבד פה וכבד לשון⁴⁴, וכדי לפעול שחכמה עילאה (שזו היתה מדריגת משה) תומשך עד למטה מטה, עד בששת מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו⁴⁵ (אע"פ שהם רגל שלו, בדרגא דרגלי), זהו עי"ז שיש בו הוספה, הפועל בו שיהי' חותן משה, שמשה יהי' באופן דנחות דרגא, שיומשך וידבר אלקים את כל הדברים האלה⁴⁶ אל משה, ואח"כ זה נמשך לאמר⁴⁶, ועד שנאמר משה שפיר קאמרת⁴⁷, שכאשר לומדים תורה כראוי יש את הענין דמשה. ובפרט ע"פ המבואר בתניא⁴⁸, דמצד זה שהוא הי' הרועה הנאמן⁴⁹, יש אצל כל אחד מישראל שמץ מנהו ממשה רבינו, ואדרבה עוד יותר משמץ מנהו, ועד שזה נמשך במעשה בפועל, שיראה מילתא זוטרתא היא⁵⁰ מצד בחי' משה שבו.

וכדי לפעול את ההמשכה במשה, צריכה להיות עבודה נוספת דאתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו, שזה הי' הענין שפעל כהן מדין, שמהיתר

(* וע"ד הפי' בלקוטי לוי"צ לזח"ב* מדין דין וגבורה דע"ק.

(* בפ' שמות (ע' יג) ושם שמדין בגימט' ד"פ הוי' דחכמה, עי"ש. וראה קה"י בערכו שהוא ר"ת ניצוץ דוד מלך ישראל. וראה אוה"ת יתרו ע' תשמא"ב דלמד"ר דברים (פ"א, ה) וקה"ר (פ"ג, יא) דברי יתרו עתה ידעתי הם כמ"ש דוד (תהלים קלה, ה) כי אני ידעתי גו'. וראה שם ע' תשנז ואילך. ובכ"מ.

(43) יבמות סג, א.	(38) ראה איכ"ר פ"ג, כד.
(44) שמות ד, י.	(39) ראה לקו"ת מטות פו, רע"א. סה"מ תרנ"ט
(45) בהעלותך יא, כא.	ע' נה. וש"נ.
(46) יתרו כ, א.	(40) עבוה"ק חלק היחוד פ"ב. הובא בהמשך
(47) שבת קא, ב. וש"נ. וראה תו"א יתרו סח, ג.	תרס"ו ס"ע קפה.
(48) רפמ"ב.	(41) פדר"א פ"ג.
(49) ראה שמור"ר פ"ב, ב. זח"ב כ, ב ואילך.	(42) ראה אוה"ת יתרו ע' תשכג ואילך. המשך
(50) ברכות לג, ב. מגילה כה, א.	תער"ב שם.

דלעו"ז (שכל יתר כנטול דמי) שמועה שמע ובא, ואמר שעבד (ער האָט דורכגעאַרבעט) ויודע כל האלקים, עד לדוכסין ואפרכין (כידוע המשל שפיקח אמר אנא נסיב מלכא³⁸), עד שבא להכרה והחלטה דעתה ידעתי כי גדול הוי', וזה פעל שכיתרון האור מן החושך יהי' יתרון החכמה מן הסכלות, שאז ניתן הענין דמתן תורה, שזהו המתן תורה על כל הדורות, עד סוף כל הדורות ועוד יותר, כי לא יהי' עוד הפעם מתן תורה⁵¹, ואח"כ בכל דור ודור כל אחד מגלה את חלקו בתורה, כמ"ש אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה⁵² שלכל אחד יש ותן חלקנו בתורתך⁵³, והוא צריך ללמוד את חלקו שרק הוא יכול לגלותו, ועד בפשט רמז דרוש וסוד התורה (כמו שפוסק שם להלכה). וכן תהי' לנו, שכל אחד יפעל באופן כזה, ויזכה שנראה בגלוי שזהו ממלכת כהנים וגוי קדוש⁵⁴, וגם כפרש"י כהנים מלשון שרים, שכל אחד מישראל עומד במעמד ומצב דשר כפשוטו, דמכיון שהחליט מקודם שהוא לומד תורה מעוני, סופו (שהסוף בא מיד אחרי שלומדה) שלומדה ומקיימה מעושר⁵⁵ אמיתי, בגשמיות וברוחניות גם יחד, ומוסיף בלימוד התורה בנגלה ובחסידות, ולימוד מביא לידי מעשה⁵⁶, קיום המצוות בהידור, ומביאים (מ'ברענגט אַראָפּ) את משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים בקרוב ממש, ויבנה בית המקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל⁵⁷, והיתה להוי' המלוכה⁵⁸, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.



(53) אבות פ"ה מ"כ.

(54) יתרו י"ט, ו.

(55) אבות פ"ד מ"ט.

(56) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(57) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ד.

(58) עובדי' א, כא.

(51) סה"מ תרמ"ד (קה"ת, תשמ"ט) ע' שי.

תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג.

שם ע' תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. סה"מ תער"ב

תרע"ו ע' קיג. עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע' קצט.

תש"ט ע' 57 (השני). ועוד.

(52) פ"א ה"ד.

בס"ד. התוועדות חמשה עשר בשבט ה'תשל"ח*

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

א. זוהי התוועדות הקשורה עם חמישה עשר בשבט כפשוטו – נוסף לזה שחמישה עשר בשבט הוא חמישה עשר בחודש, שבו "קיימא סיהרא באשלמותא"¹.

וזה קשור במיוחד עם בני ישראל, "שהם עתידים להתחדש כמותה"², דמזה מובן ג"כ, שלאחר מולד הלבנה וחידוש הלבנה, הם גודלים תמיד "כמותה", עד שכאשר "קיימא סיהרא באשלמותא" הנה גם קיימא בני ישראל באשלמותא.

[וכמבואר בספרים³ שהתחלת הימים-טובים פסח וסוכות היא בחמישה עשר לחודש, ושבוועות הוא המשך לפסח, שלכן אין לו יום קבוע בחודש⁴, אלא מונין ספירת העומר מפסח; ונמצא שהתחלת כל אחד מהשלושה רגלים היא בחמישה עשר, או בסוף המנין הבא לאחר חמישה עשר – בדוגמת שמיני עצרת שבכמה ענינים הוא "רגל בפני עצמו"⁵, אבל אין לו קביעות בפני עצמו, אלא הוא ביום השמיני מחמישה עשר בחודש תשרי.

והרי על יו"ט איתא⁶ "ישראל אינהו דקדשינהו לזמנים", דמזה מובן השייכות בין "קדשינהו לזמנים" לחמישה עשר בחודש – שזהו גם ה"אשלמותא" דבני ישראל].

ב. והרי זהו בחמישה עשר של כל חודש; ובחמישה עשר בשבט מיתוסף, שאז הוא גם הענין דראש השנה לאילנות⁷.

וגם לזה יש שייכות מיוחדת לבני ישראל, שהם "אילן", וכלשון הכתוב⁸ "כי האדם עץ השדה", ש"אתם קרויין אדם"⁹, שזהו בדוגמת עץ.

ובפרט שהחיות של יהודי היא מאות בתורה, ד"יש שישים ריבוא אותיות לתורה"¹⁰; שזהו בקשר לפירוש הגמרא (בתענית¹¹) ש"כי האדם עץ השדה" קאי על תלמיד חכם, שכל אחד מישראל הוא "כל בניך לימודי הוי"¹², ובפרט תלמיד של אמיתת החכמה, שזוהי התורה, כמדובר לעיל שהמציאות והחיות שלו היא אות בתורה.

(4) ראה ר"ה ו, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ד ס"א.

(5) סוכה מח, רע"א. וש"נ.

(6) ברכות מט, א.

(7) משנה ריש ר"ה.

(8) פ' שופטים כ, כא.

(9) יבמות סא, רע"א.

(10) מגלה עמוקות אופן קפו.

(11) ז, א.

(12) ישעי' נד, יג.

(*) תוכן מס' יריח הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (בשילוב שיחות יו"ד שבט ומוצאי ש"פ בשלח שנה זו), ונדפס בלקו"ש (חל"ה) ויחי תשנ"ב.

(1) ראה זהר ח"א קנ, רע"א. ח"ב פה, רע"א. רטו, א.

ח"ג מ, ב. ועוד. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

(2) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

(3) ראה זח"ב קצד, א. הובא באוה"ת ואתחנן (כרך

ו) ע' ב'קצד.

ג. ולזה מיתוסף בדורנו זה, בשנים הכי אחרונות, שזה בא בהמשך לעשירי בשבט, [הקשור עם נשיא הדור, ש"ב ב"ר רישא גופא אזיל"¹³, ובלשון הרמב"ם¹⁴ שהמלך הוא לב הכל, או כפרש"י¹⁵ "הנשיא הוא הכל", דמזה מובן שזה נוגע לכל אחד ואחת בדורנו זה].

ואח"כ בא ה"אשלמותא" דחודש זה, שבעשירי בו כל עבודתו אשר עבד במשך ימי חייו מאיר ביתר שאת וביתר עוז (כמבואר בארוכה באגרת הקודש לאדמו"ר הזקן¹⁶), שזהו גם "אשלמותא" בכלל על כל ימי החודש, ובמיוחד על הענין העיקרי שבחודש זה – הענין דיום ההילולא.

ד. ולכן, כאן הוא גם המשך להמדובר בהתוועדות שלפני זה, ביום ההילולא¹⁷ ובי"ג שבט¹⁸, שה"אשלמותא" שלהם הוא בחמישה עשר בחודש.

ובהדגשה בענינים שדוברו אז, ש"המעשה הוא העיקר"¹⁹, כפי שהראה זאת בעל ההילולא בחייו,

וכן תבע מכל ההולכים בעקבותיו, וסלל את הדרך, וגם נתן כח ("עוזרו"²⁰) שכל הרוצים לעשות זאת, הנה אפילו בהשתדלות קלה – מצליחים.

ובלשונו²¹: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה", אלא את כולם, עד אפילו מי ש"בשם ישראל יכונה", שהגאולה הרי היא שלא לפי ערך היגיעה שהיתה בדרכי הטבע (ואפילו היגיעה כפי שהיתה בנוגע לענינים רוחניים), שלכן מתאים בזה הלשון "יגעת ומצאת"²².

ומכיון שנאמר ש"לא אותי בלבד" אלא עד אפילו זה ש"בשם ישראל יכונה" – מזה מובן שאצל כל אחד יהי' ג"כ באופן כזה, כאשר רק יחליט, ואח"כ (כלשונו במכתבו הידוע²³) "עמדו הכן כולכם" לקבלת הברכה –

שהכלי לזה הוא (כמדובר לעיל²⁴) "וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה"²⁵, בכל ענין וענין – העשי' שלו, עד לעשי' כפשוטה, והוא העיקר, כמדובר הפרטים בהתוועדות שלפני זה.

ה. והשייכות המיוחדת לראש השנה לאילנות – מובנת מזה גופא,

(19) אבות פ"א מ"ז.

(20) ראה קידושין ל, ב. ב"ב עה, רע"א.

(21) אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ב ע' פ. וש"נ.

(22) מגילה ו, ריש ע"ב.

(23) אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ב ע' ריש ע' רעט.

(24) דברי משיח – שיחת ש"פ וארא שנה זו ס"ז.

(25) פ' ראה טו, יח.

(13) עירובין מא, א.

(14) הל' מלכים פ"ג ה"ו.

(15) חוקת כא, כא.

(16) ביאור לסימן ז"ך (קמז, סע"א-ב).

(17) דברי משיח – שיחת יו"ד שבט שנה זו ס"ד ואילך.

(18) דברי משיח – שיחת מוצאי ש"פ בשלח שנה זו ס"א ואילך.

[דאע"פ שנאמר "העשירי יהי" קודש"²⁶, שזה נאמר על עשירי בתשרי, וכמובא בכמה מקומות ומזה לומדים על כמה ענינים של עשירי: מעשר, ועד"ז יום הכיפורים וכו', אעפ"כ נאמר שבחמישה עשר בחודש שבט נעשה הענין ד"אשלמותא" ב"העשירי יהי" קודש"] –

דיש לומר בדרך אפשר, שזה קשור עם עצם הענין דראש השנה לאילנות:

הפירוש הפשוט ב"לאילנות" אינו כדברי הגמרא²⁷ שחיטה נקראת ג"כ אילן, "עץ הדעת חיטה הי", אלא הכוונה כאן היא, כפי שרואים במנהג ישראל דאכילת פירות – שאין הכוונה לאכילת חיטה ושעורה, אע"פ שהם משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, ובפרט שנאמר (עכ"פ לחד מאן דאמר) שהם ג"כ "אילן" – אלא הכוונה לענין הפירות, החל מפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, "גפן ותאנה ורימון . . . זית שמן ודבש"²⁸, חמישה פירות.

החילוק בפשטות בין חיטה ושעורה לשאר החמישה פירות, הוא, שחיטה ושעורה הוא ענין של "לחם לבב אנוש יסעד"²⁹, "המוציא לחם מן הארץ"³⁰, ועד שסעודה נקראת בשם לחם³¹, שזהו דבר המוכרח לחיות האדם (קישור הנשמה בגוף); משא"כ שאר הפירות הם ענין של תענוג.

וכמובא גם החילוק שנאמר בנוגע ל"בורא נפשות רבות", כדאיתא בטור³² [ומובא בחסידות בכמה מקומות³³ – עם דבר פלא, שמצויין גם המקום שבו זה מובא בטור], שהלשון "חסרונן" קאי על דבר המוכרח לחיי האדם, ו"להחיות בהם נפש כל חי" הוא ענין של תענוג והוספה בחיות.

[אבל מזה שנאמר על זה "להחיות בהם נפש כל חי", זהו סימן שזהו תענוג כזה שאינו מותרות ח", ולא רק שזוהי הוספה לעצמו, אלא זה מוסיף בחיות, בלחם ושעורה].

ו. ועד"ז הוא בתורה:

יש כפי שהתורה נקראת בשם "לחם"³⁴ ו"מים"³⁵, שזה קאי בכלל על נגלה דתורה, וכפי שהתורה נקראת בשם "יין"³⁶ ו"שמן"³⁷, או "דבש וחלב תחת לשונך"³⁸ [שזה

(א, ב). שם בסופו (קמ, ב). ב"ר פמ"ג, ו. ועוד.
(35) ראה ב"ק יז, א. וש"נ. דב"ר פ"ז, ג. שהש"ר פ"א, ב (בסופו).
(36) ראה סה"מ תש"ח ע' 125. וראה גם שיחת ש"פ מקץ תשנ"ב (דברי משיח ח"ב ריש ע' 100), ובהנסמן שם הערות 11-12.
(37) ראה לקו"ת שה"ש כד, ד ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פנ"ג ואילך. סה"מ חנוכה ע' רא. וש"נ. שם ס"ע רכט ואילך. וש"נ.
(38) שה"ש ד, יא.

(26) בחוקתי כז, לב. וראה בכורות נח, ב. זח"ב רעא, א. בחיי ר"פ תרומה.
(27) ברכות מ, סע"א. סנהדרין ע, ב.
(28) עקב ח, ח.
(29) תהלים קד, טו.
(30) ברכות לה, א (במשנה).
(31) ראה פרש"י ויצא לא, נד. ובכ"מ.
(32) טאו"ח סר"ז.
(33) לקו"ת בשלח א, ג. ויקרא (הוספות) נב, א.
(34) ראה שבת קכ, א. חגיגה יד, א. תקו"ז בהקדמה

קאי גם על דבש תמרים³⁹, שנשתבחה בהם ארץ ישראל], שזה קאי על פנימיות התורה⁴⁰.

דהנה, הי' משך זמן שלימוד פנימיות התורה הי' שייך רק ליחידי סגולה⁴¹, אבל זה הי' במציאות, וע"י לימודם זה השפיע גם על אחרים; משא"כ נגלה דתורה הוא בדוגמת "לחם" ו"מים", שזה הי' דבר הכרחי בכל הזמנים ובכל המקומות.

ואח"כ, כש"אכשור דרא" בתמי⁴² – נעשה "מצוה לגלות זאת החכמה"⁴³, גם ה"יין" ו"שמך" שבתורה, ועד שזה נעשה הכרח, ועד כפי שמביא אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד תורה⁴⁴ (כמדובר כמה פעמים) הפסק-דין ברור שכל אחד צריך ללמוד גם בסודות התורה, שזהו פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות.

ז. וזהו גם מה שבפעולות של בעל ההילולא היו לכל לראש ענינים של נגלה דתורה, עשיית חדרים, בתי כנסיות ובתי מדרשות ומקוואות,

וכמו כן (כמדובר לעיל⁴⁵) – סיוע בפרנסה ועשיית פרנסה לכל אחד ואחת מישראל שאליו הי' רק יכול להגיע, שאלה הם ענינים של נגלה דתורה.

אבל היו גם הענינים של פנימיות התורה, ובפשטות – הענין דהפצת המעיינות עד חוצה, החל מיד בתחילת הנשיאות שלו, עוד במדינה ההיא, ועאכו"כ אח"כ בעשר שנים האחרונות לחיים חיותו בעלמא דין.

ח. וזהו גם החידוש דחמישה עשר בשבט, שזהו ענין הקשור עם פירות:

יש להדגיש את הענינים דתענוג, שאסור להסתפק בפעולה בענינים של "מצות אנשים מלומדה"⁴⁶, אפילו כשפועל עם חיות, אבל עדיין אין זה התענוג בשלימותו – אלא זה צריך להיות כפי שמדגיש ראש השנה לאילנות, שצריך להיות בזה ה"גפן ותאנה ורימון . . זית שמן ודבש", עם כל הפירושים,

שכולם הם ענין של תענוג, אבל אינו דומה התענוג שיש בגפן לתענוג שיש בדבש תמרים.

ועד"ז צריך להיות "כל מיני תענוג"⁴⁷, אפילו בעשיית מצוות, ועאכו"כ בלימוד התורה, ועאכו"כ כשמאחד את שני הענינים יחדיו, "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא"⁴⁸.

ולכל לראש בפשטות – שלומד בתענוג אמיתי, ובתענוג מכל הגוונים, ואם יש לו תענוג אחר, באכילה ובשתי' ובריח וכיו"ב – כל סוגי תענוג אלה נמצאים אצלו

(39) פרש"י תבוא כו, ב.

(40) ראה לקו"ת תבוא מא, ג. אמרי בינה שם פנ"ד ואילך. ובכ"מ.

(41) אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).

(42) יבמות לט, ב ובפרש"י. חולין צג, ב ובפרש"י.

(43) ראה שער ההקדמות בהקדמת ה"ר"ו (נדפס גם

בהוספה לקונטרס עץ החיים). אגה"ק שם.

(44) פ"א ה"ד.

(45) שיחה שבהערה 17 (ס"ד).

(46) ישע"י כט, יג.

(47) ל' התניא פ"א (ה, סע"ב).

(48) יומא כו, א. ובכ"מ.

ב"מן", ב"לחם מן השמים"⁴⁹, שזהו תורה, שהיא "כצפיחית בדבש"⁵⁰, שטועם בו איזה טעם שרוצה⁵¹; את הטעם נותנים לו, אבל צריכה להיות לזה הבחירה בזה, שהוא ירצה לטעום טעם זה, ואם אין לו את הרצון – הוא אינו טועם את הטעם.

ועד"ז ב"לחם מן השמים", שענינו תורה, "הלא... דברי כאש"⁵², "מן השמים השמיעך את קולו"⁵³.

וכמדובר לעיל, זה יוצא ב"המעשה הוא העיקר" – שבמעשה בפועל, בעת לימוד התורה ובעת קיום המצוות, שזה יהי' באופן שטועם שם את כל חמשת התענוגים שיש בחמשת הפירות.

ועאכ"כ שצריך להיות הלימוד דפנימיות התורה הנקראת בשם "שמך" ו"יין" ו"דבש וחלב תחת לשונך" וכו', ועאכ"כ שבכל לימוד ובכל עשי' צריכה להיות כוונת המצוות, ועד באופן שתוסף (לא רק חיות, אלא גם) תענוג במעשה המצוה ובדיבור המצוה.

ט. וזהו אחד מהרמזים והלימודים (עכ"פ בדרך אפשר) בנוגע לחמישה עשר בשבט בכל הדורות, ובדורנו זה, כשזה בא לאחר יום ההילולא – במיוחד בנוגע להליכה בעקבותיו ועשי' בדרכיו, כמדובר בארוכה הפרטים בזה בהתוועדות שלפני זה,

שזה יהי' בשלימותו – עי"ז שיהי' לו בזה את כח התענוג המורגש שלו, ומכיון שיהי' לו את זה בכל פרטיו, סוף כל סוף יש לו בזה גם את התענוג הפשוט⁵⁴, שאז הענין הוא בשלימות.

ומשלימות זו משלימים את כללות ענין העבודה, עד שנעשית הגאולה האמיתית והשלימה, הבאה בהמשך ל"לא אותי בלבד גאל הקב"ה" אלא אפילו "כל אשר בשם ישראל יכונה", שע"ז ניתוסף ב"שטורעם" בלימוד התורה וקיום המצוות, שע"ז ממהירים את הגאולה האמיתית.

ושבקרוב ממש תהי' הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ו"הקיצו ורננו שוכני עפר"⁵⁵ והוא בתוכם.

[אחרי שיחה זו ניגנו "נודע ביהודה"].

— שיחה ב' —

י. מכיון שזהו בהמשך להתוועדויות הקודמות, יש לקשר זאת גם בדברי תורה שביניהן.

(53) ואתחנן ד, לו.

(54) ראה המשך תרס"ו ע' צט ואילך.

(55) ישע"י כו, יט.

(49) בשלח טז, ד.

(50) שם, לא.

(51) ראה יומא עה, א.

(52) ירמ"י כג, כט.

ולכן, כן הוא גם בהמדובר בנוגע לסיום על מסכת נזיר [שיוסף "נזיר אחיו"⁵⁶], כמדובר לעיל בארוכה⁵⁷ על הענין והחידוש ד"גדול העונה אמן יותר מן המברך", שזה מובא באופן שמבטלים את כל המקטרגים (כדאיתא בחידושי אגדות מהרש"א), והברכה מתקיימת בפועל למטה, במקום ששייכת מציאות של מקטרגים.

ובלשון החסידות, ובארוכה במאמרים ד"להבין ענין הברכות"⁵⁸, והביאורים בזה (בהתחלה אחרת או באותה התחלה) מהנשיאים שלאחר אדמו"ר הזקן⁵⁹, שכאשר ישנה אריכות הברכה, אז "פותח בברוך" ו"חותם בברוך"⁶⁰.

וכפי שרואים בפועל, דאע"פ שבמאמרים מקשרים את ה"חותם בברוך" עם אמירת "אמן" – הרי זהו דבר הפשוט שאפילו כש"חותם בברוך", באה אמירת "אמן" רק אחרי ה"חותם בברוך", כפי שהדין הוא בפשטות.

אלא, שבברכה גופא יש שני ענינים: הברכה, וה"חותם בברוך", שזהו בדוגמת אמירת "אמן"; אבל אמירת "אמן" בתכלית שלימותה ובעיקרה באה הן בברכה קצרה שבה רק "פותח בברוך" והן בברכה ארוכה שבה "חותם בברוך", ואעפ"כ צריך אח"כ לומר "אמן". יא. וכמדובר כמה פעמים, "תורה אחת לכולנה"⁶¹, ועד שהיא נקראת "תורה אחת"⁶², ועד כפי שזה נוגע גם להלכה, כמדובר פעם בארוכה⁶³.

ולכן, אפילו בענינים שיש להם גדרים נפרדים וכללים נפרדים ע"פ תורה, בדוגמת "איסורא מממונא לא ילפינן"⁶⁴ (כמדובר) וכיו"ב – אומרת התורה גדר ודין, של"איסורא" יש כללים וגדרים בפני עצמו ול"ממונא" יש כללים וגדרים בפני עצמו, אבל אעפ"כ יש דבר המאחדם.

והחידוש הוא, שהוא אינו מאחדם באופן שהם נעשים בדיוק אותם כללים, דאע"פ שבעצם זוהי "תורה אחת", כי "מרועה אחד ניתנו"⁶⁵, מכל מקום הרצון של אחדות הפשוטה הי' שכאשר זה יומשך בתורה, זה יתחלק עד באופן שענין אחד מהשני לא ילפינן.

ומזה גם מובן, שאע"פ שבנוגע לכללים ד"אזלינן בתר רובא"⁶⁶ וכיו"ב, "איסורא מממונא לא ילפינן", ו"אין הולכין בממון אחר הרוב"⁶⁷ – הרי יש כמה ענינים שכן לומדים איסורא מממונא, כפי שמצינו זאת בש"ס, ועד להלכה.

(61) ראה תניא רפ"ד.

(62) ל' הכתוב – בא יב, מט. ובכ"מ.

(63) ראה לקו"ש חכ"ט ע' 213. ובכ"מ.

(64) ברכות יט, ב. וש"נ.

(65) ע"פ קהלת יב, יא. חגיגה ג, ב.

(66) יבמות ק"ז, ב.

(67) ב"ק כז, ריש ע"ב. וש"נ.

(56) ויחי מט, כו. ברכה לג, טז. וראה שבת קלט, א.

ב"ר פצ"ח, כ. שיחה שבהערה 18 ס"ג.

(57) דברי משיח – שיחות שנה זו: יו"ד שבת סכ"ו ואילך; מוצאי ש"פ בשלח ס"ד ואילך.

(58) תו"א בראשית ו, ב ואילך.

(59) אוה"ת בראשית (כרך ג) תקנט, ב ואילך. המשך חייב אדם לבקר תרל"ח פל"ד (ע' נח ואילך).

(60) ברכות מו, סע"א-ב.

ומזה יודעים ג"כ בנוגע לכמה שקלא וטריא'ס בתורה וכמה "לשיטתי", שלכאורה לא נגע זה אל זה, אין להם שייכות אחד לשני – שברבים מהם מוצאים שייכות מיוחדת, ועד שמוצאים את זה גם בהתבוננות קלה.

אמנם מכיון שאלו הן שתי שקלא וטריא'ס נפרדות ושני "לשיטתי" נפרדים, מוכרח שיהי' לזה דבר המחלק ומפריד ביניהם; אבל יש לזה גם דבר המאחד את שניהם. יב. ועד"ז בנוגע לעניננו, כדי להראות את העשירות ("רייכקייט") של התורה, יש לומר:

הטעם ש"גדול העונה אמן יותר מן המברך" הוא, מכיון שעניית "אמן" עושה את זה לדבר שיש לו קיום, ובלשון הרעיא מהימנא⁶⁸ שזהו "דורנא", מתנה, שבטוחים שיהי' לזה קיום; ועד"ז בנוגע לתוכן הברכה כפשוטה, דבר ודאי הוא שזה יומשך בפועל, שמתבטלים כל המקטרגים המונעים ומבלבלים.

אבל כמו כן, כמדובר לעיל, לא תתכן אמירת "אמן" מלבד כשיש קודם את ענין הברכה, היינו שכאשר אומרים "אמן", זה מכריח שהיתה אמירת ברכה, אלא שה"אמן" מגלה את זה עד שזה נמשך ומבטל את כל המניעות ומקטרגים; ועד"ז כשאומרים ברכה, הדין בתורה ("תורת אמת"⁶⁹) הוא שאחרי ברכה צריכים לענות "אמן", היינו שכבר בהתחלת אמירת הברכה כלול שסוף כל סוף תהי' אמירת "אמן".

החילוק בין כפי שהברכה כלולה באמירת "אמן" לכפי שה"אמן" כלול בברכה, הוא – שבברכה כלולה אמירת "אמן" בכח, ובפועל ישנה הברכה; משא"כ באמירת "אמן" הוא היפך הדברים, ששם ישנו ה"אמן" בגלוי ובפועל, והברכה כלולה שם בכח.

שהפירוש ד"בכח" הוא, שהברכה נמשכת בפועל, אבל ההמשכה בפועל היא מצד הקיום של תוכן הברכה, שלכן גם תוכן הברכה נמצא בכח; אבל מה שיוצא "בפועל" (אם זהו "אמן" של ברכת הוי' לישראל או ברכת כהנים) הוא כל תוכן הברכה בפרטיות, ואדרבה – מכיון שאומר "אמן", הנה (כמדובר בהתוועדות שלפני זה בארוכה⁷⁰) זה מתגלה עם כל הפרטים ועם כל התוקף הנמצאים שם בפועל.

ועפ"ז נמצא, שבאמירת "אמן" נמצאת הברכה עוד יותר בפועל מאשר באמירת הברכה. ועפ"ז זה מקבל שייכות לשקלא וטריא המדובר פעם בארוכה⁷¹, שכאשר ישנו "כח" ו"פועל", מה גובר ומה מכריע – דבדוגמת זה שכאן ישנו אחד המברך ואחד העונה "אמן", כן הוא החילוק ד"כח" ו"פועל":

סמ"א ואילך; מוצאי ש"פ וישב ס"ה ואילך; מוצאי ש"פ מקץ סכ"ב ואילך. וראה גם שיחות: כ"ד טבת תשי"ב (לקו"ש ח"ז ע' 114 ואילך); אחש"פ וש"פ קדושים תשכ"ז (לקו"ש ח"ו ע' 70 ואילך). וש"נ. תורת מנחם – התוועדות ח"א ע' י.

(68) זח"ג רעא, א.

(69) ל' הכתוב – מלאכי ב, ו.

(70) שיחה שבהערה 18 ס"ו.

(71) דברי משיח – שיחות שנה זו: י"ט כסלו סל"ב;

כאשר אומר את הברכה, ועאכו"כ כשפותח את הברכה, אינו בטוח שזה יומשך בפועל, כי יכול להיות מקטרג, מעלים ומסתיר; וכאשר אומר את ה"אמן", אז יש לו את כל פרטי הברכה כפי שהם עומדים בפועל. אבל "אמן" בא רק אחרי שישנה אמירת הברכה לכל פרטי, הבאה תיבה אחר תיבה: קודם "ברוך", ואח"כ "אתה", ושם ומלכות, ותוכן הברכה.

וזהו הקשר המאחד עם השקלא וטריא ד"כח" ו"פועל".

ובנוגע לאופן שבו הענינים כלולים בברכה, הנה מכיון שזה כלול באמירה בדיבור, אז נוסף על הענין שאין יודעים האם זה יומשך בעשי' בפועל, גם אין עדיין את הענין שזה נתאמת אצל השומעים (כמדובר לעיל); למברך יש את תוכן הברכה שרוצה להמשיך (ועד – ע"י ברכת כהנים, או ע"י ברכת הוי' לישראל, ועד"ז בשאר הברכות) עכ"פ בדיבור, אבל האם השומעים קלטו ("דערהערט") את זה – אין יודעים. מכיון שיש להם "אזנים להם"⁷² – יש בכחם לשמוע, אבל הם צריכים לשמוע את זה בפועל ולקלוט ולאמת זאת, שזה נמצא "בכח" אצל המברך, אבל אין את הענין ד"פועל".

האופן שבו זה עומד "בכח" אצל המברך – הוא ברוחניות הענינים; וכאשר זה נמשך אח"כ "בפועל" – אז זה נמשך בגשמיות, כפי אופן הגשם של ענין זה: כאשר אומר "יברך הוי' וישמרך"⁷³, זהו ברכת כהנים עם כל המעלות שבדבר, וזה עומד בדיבור; אבל צריכה להיות אמירת "אמן" כדי לבטל את כל הענינים המבלבלים אחרי הברכה דברכת כהנים (ועד"ז ב"ואני אברכם"⁷⁴, ועד"ז בכל הברכות), כדי שזה יומשך מהאיכות בכמות.

וזהו גם הצד המשותף בין השקלא וטריא האם כמות או איכות מכריע⁷⁵, לשקלא וטריא האם "כח" או "פועל" מכריע, ד"כח" לגבי "פועל" הוא בדוגמת איכות לגבי כמות*.

יג. וכמדובר כמה פעמים, עד"ז הוא בכו"כ ענינים של תורה, עד לכללות הענין (כמודגש בחסידות) – כאשר ישנו הנשמה והגוף, ויש את כוונת המצוות ומעשה המצוות, ובדוגמת זה יש את הענין דשמים וארץ**, ובדוגמת זה לימוד התורה וקיום

(* השייכות ד"עונה אמן" ל"כמות", אף שלכאורה בברכה יש יותר תיבות, יותר "כמות" – ואינו, כי ע"י אמירת אמן נמשך הכל, אלא שזהו בלבוש המתאים לתחתון במעלה ברוחניות, ולכן ענינו ע"ד "כמות".

(** השייכות ד"שמים וארץ" לכמות ואיכות, מובנת ע"פ משנ"ב⁷⁶ "השמים שמים לה' והארץ גוי"; "שמים" – ז"א, "ארץ" – מלכות – וראה הל' יסוה"ת פ"ג. ועוד. ואכ"מ.

(74) שם, כז.

(75) ראה לקח טוב להר"י ענגיל כלל טו.

(76) תהלים קטו, טז.

(72) ל' הכתוב – ירמ' ה, כא. יחזקאל יב, ב. תהלים

קלה, יז.

(73) נשא ו, כד.

המצוות, דלימוד התורה לגבי קיום המצוות הוא איכות לגבי כמות, נשמה לגבי גוף, ועד"ז כוונת המצוה ודיבור ועשיית המצוה.

ועד"ז התחלת כל ענין, דמכיון שזהו ענין של קדושה, הרי ההתחלה כוללת בה את כל ההמשך כולו; אבל שם זה נמצא ברוחניות, ע"ד שהולד נמצא ברוחניות בטיפה, שאז, אף שעומד באופן דתוקף לכאורה, הרי אין רמ"ח איברים ושס"ה גידים וכו'.

ועד"ז כפי שהנשמה עומדת למעלה, ו"במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים"⁷⁷, כפי שמאריך המגיד בארוכה⁷⁸ שהקב"ה התבונן במעשיהם של צדיקים, ולכן נעשתה ההחלטה שתהי' בריאת העולמות, ואעפ"כ אח"כ הגיע ה"בפועל", שזה בא דוקא ע"ז שהנשמה ירדה בגוף, ודוקא ע"י מעלת הגוף על הנשמה נעשית אח"כ עלי' בנשמה⁷⁹.

שלכן גם, אע"פ שלכאורה פשוט שצריכה להיות הגברת הנשמה על הגוף, והגברת האיכות על הכמות, והגברת הצורה על החומר וכו' – הרי רואים עד כמה "עשי" היא "לעילא"⁸⁰,

ועד שאם כיוון את כל רוחניות המצוה ולא עשה את המצוה בעשי' – אין לו את המצוה גם ברוחניות (יש לו את הידיעה והבנה והשגה, אבל לא את רוחניות המצוה); וכאשר קיים את המצוה בפועל, אז יש לו את עיקר המצוה, וכן יש לו את ההבטחה שסוף כל סוף "בל ידח ממנו נידח"⁸¹, ויספקו לו שיקבל גם כוונה ויוכל לצרפה, כמבואר בכמה מקומות⁸².

וזהו גם הרחבת הענין, שכאשר מדובר אודות הענין ד"האומר אמן" ו"מברך" באופן מוגבל, זהו רק ענין זה של פתיחה וביטול המקרגים אח"כ; ואח"כ כשמרחיבים את זה, אז יוצא גם קשר ושייכות עם כל השקלא וטריא'ס המנויות לעיל, ועוד כמה כיוצא בהם.

יד. וזה מתאים גם עם המדובר כמה פעמים שבתורה יש ענינים שיש להם את אותו שם – לפרט שבדבר, ולכלל כולו.

ובדוגמת המדובר לעיל בנוגע לשקלא וטריא'ס, שיש את הענין הכללי דנשמה וגוף – מה גובר, שמזה מסתעף בנוגע לענין של שמים וארץ, ובנוגע ל"כח" ו"פועל", ובנוגע לכל הענינים המנויים לעיל; וכן ישנו עצם השקלא וטריא'ס דנשמה וגוף – מי קדם למי (כמדובר בספרי מוסר, ועוד יותר בספרי חסידות).

– שיחת מוצאי ש"פ נח שנה זו ס"ג ואילך.

(80) זהר ח"א קטו, א. ח"ג קח, ב.

(81) ע"פ שמואל"ב יד, יד.

(82) ראה תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדרא"ז פ"ד ה"ג.

(77) ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

(78) או"ת ב, ג (בהוצאת קה"ת, תש"מ ואילך – סימן

ו).

(79) בכ"ז – ראה ד"ה מים רבים שנה זו. דברי משיח

וע"ד כפי שהרמב"ם מביא על זה⁸³ שיש שם "כוכבים" הכולל את כל הכוכבים, ובין הכוכבים יש כוכב אחד שיש לו שם פרטי "כוכב"; וע"ד שבסדר טהרות יש מסכת הנקראת בשם "טהרות"⁸⁴, אע"פ שסדר טהרות כולל כו"כ מסכתות⁸⁵. ועד"ז כו"כ דוגמאות.

טו. ומזה יש גם הסברה בענין שהתעכבו עליו:

דובר⁸⁶ ש"תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", שבזה הוא סיום מסכת נזיר, "שנאמר"¹² וכל בניך לימודי הוי' ורב שלום בניך", ואינו מביא את ה"אל תקרי"⁸⁷; וההסברה בזה – שב"מרבים שלום בעולם" שאודותיו מדובר בסוף מסכת נזיר אין זקוקים גם לדרגא ד"בניך", כמדובר בארוכה.

ועל זה שאלו את השאלה: היתכן, הרי אותו נוסח כתוב במסכתות ומקומות אלו שבהם מסיימים אח"כ "אל תקרי בניך אלא בוניך", וגם שם כתוב הלשון "תלמידי חכמים" (ולא "חכמים"); ולכאורה, ע"פ המדובר לעיל, הי' צריך להיות כתוב שם "חכמים", אם כתוב "אל תקרי בניך אלא בוניך"?

וההסברה בזה (בדוגמת המדובר לעיל (סי"ד)):

"תלמידי חכמים" הוא מושג מצומצם, שקאי רק על מי שעומד בדרגת תלמיד של חכם, והוא תלמיד בלבד; וכמו כן ישנו "תלמידי חכמים" במושג רחב יותר, שכולל אפילו "בוניך", וכולל חכמים גדולים ביותר.

והטעם לזה מובן גם בפשטות⁸⁸: מכיון שמדובר אודות חכמת התורה, ש"ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים"⁸⁹, הרי דבר ודאי הוא שיש כו"כ ענינים שהחכם הכי גדול אינו יודע מהם,

ועד שאדרבה: החלק שאין יודעים גדול שלא בערך מהחלק שיודעים (בנוגע להבנה והשגה), כי מכיון שהתורה היא אין סוף, הנה כמה שהגבול לא יהי' גדול, זהו שלא בערך לאין סוף, כפי שמאריך הצ"צ בארוכה בספר החקירה⁹⁰, וכדאיתא גם בתניא⁹¹ שלגבי אין סוף "אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות" ואחד הם בשוה.

ובמילא מובן, שהחכם הכי גדול, כאשר הוא מעריך מעמדו ומצבו כדבעי – הוא צועק שעליו ללמוד עוד, והוא רק "תלמיד חכם".

(87) ברכות בסופה.

(88) ראה גם הקדמת החור"ד לשו"ע יו"ד. ערה"כ

(לבעל סה"ד) ערך ת"ח.

(89) איוב לא, ט.

(90) כח, ב. ועוד.

(91) פמ"ח (סז, ב).

(83) הל' יסוה"ת פ"ג ה"א וב"פירוש" שם.

(84) ראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש.

(85) ראה גם אגרות-קודש ארמו"ר מלך המשיח

שליט"א ח"ב ס"ע שפט. שיחת ש"פ תבוא תשט"ז

(לקו"ש ח"ט ע' 339). ועוד.

(86) שיחה שבהערה 18 סל"א.

ועד כפי שאמר ר' אליעזר הגדול⁹² שלא נגע מרביתו אפילו כמלקק (עם כל אריכות הלשונות, כמובא בפרקי דרבי אליעזר⁹³); שעל גדלותו של ר' אליעזר הגדול העיד רבי עקיבא בתוארים הכי נפלאים⁹⁴. וההסברה בפשטות הדברים, דמכיון שצריך ללמוד עוד, זהו סימן שהוא בדרגת "תלמיד חכם", שלכן בפשטות הכתוב "וכל בניך לימודי הוי" – אינו קאי רק על תלמידים, אלא "וכל בניך" פירושו כל אחד מישראל וכל בני ישראל,

ועד שנאמר שמשה רבינו ילמד תורה ממשיח צדקנו, שילמד תורה את כל העם כולו⁹⁴, כפי שמאריך ומפרט אדמו"ר האמצעי⁹⁵ שזה כולל גם משה רבינו והאבות.

[ואין זה סתירה – היתכן, הרי הכל ניתן למשה מסיני, ולא יהי' עוד הפעם מתן תורה⁹⁶ – כי זהו בדוגמת מה שנאמר ש"תלמיד ותיק עתיד לחדש"⁹⁷, ונאמר שזהו חידוש שלו, אלא ש"נאמר למשה מסיני" עם כל ההסברות בזה (כמדובר פעם בארוכה⁹⁸).

ועד"ז גם כאן: כאשר כתוב "תלמידי חכמים" בכמה מקומות בש"ס, הנה ממקומו הוא נלמד, שלומדים על איזה סוג תלמידי חכמים מדובר במקום זה, ומכיון שכאן רואים שלא מוסיפים "בוניך" – זהו סימן שכאן מדובר אודות תלמידי חכמים שהם עדיין לא "בוניך"; וכאשר מוסיפים "בוניך", זהו סימן ששם מדובר אודות תלמידי חכמים שהם כן בדרגא ד"בוניך".

ואין סתירה לכך שבשני המקומות זהו אותו תנא שאמר את המאמר, כי התנא אמר כו"כ מאמרים, והוא אמר מאמר אחד בנוגע לתלמידי חכמים שבדרגת תלמיד בלבד, וכן אודות תלמידי חכמים שבדרגא נעלית יותר, עד שנקראים "בוניך".

טז. ומכיון שכן הוא ב"גבוה גבוה", כן צריך להיות גם ב"למטה מטה"⁹⁹ – כפי שמצינו זאת גם בדרגות דעם הארץ, כפי שמאריכה הגמרא במסכת סוטה¹⁰⁰ [ש"עם הארץ" בכלל זהו היפך מחכם, ועד מתלמידי חכמים]:

אומרת שם הגמרא "קרא ושנה (אבל) ולא שימש תלמידי חכמים" – הוא עם הארץ. אפילו הסוגיא שם לא קוראת לו "תלמיד חכם", אף שמדובר אודות מי ש"קרא ושנה" ולמד, שבכל הסוגיות שבש"ס הוא "קראי" ו"שנאי", ואם למד תורה שבע"פ הוא "חכם";

92) סנהדרין סח, א.

93) פ"ב.

94) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב.

95) שער האמונה פנ"ו (פט, א ואילך). וראה גם ראה לקו"צ צו יז, א"ב. סהמ"צ להצ"צ קי, ב ואילך. סה"מ תרח"ץ ס"ע ר ואילך. ועוד.

96) סה"מ תרמ"ד (קה"ת, תשמ"ט) ע' שי. תרמ"ז ע' פז. תרנ"ז ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג. שם ע' תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' קיג.

עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע' קצט. תש"ט ע' 57 (השני). ועוד.

97) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. וראה לקו"ש חי"ט ע' 252 הערות 20-21. וש"נ.

98) שיחת ש"פ תבוא תשל"ל (לקו"ש שם ע' 252-3).

99) ראה הנסמן בס' המפתחות לספרי אדה"ז ערך כל הגבוה כו'. שערי אורה שער הפורים נח, א ואילך. סה, א ואילך. ועוד.

100) כב, רע"א. ברכות מז, ב.

הוא אינו יכול לפסוק שאלה מפני שלא שימש תלמידי חכמים, שלזה צריך להיות "שימושה" יותר ממה שצריך להיות "לימודה"¹⁰¹, אבל חכם בחכמת התורה הוא כן. אמנם לפי הסוגיא שם, ולפי המאן דאמר באותה סוגיא – נאמר שיכול להיות ש"קרא ושנה" ולמד, ובענין זה שאודותיו מדבר מאן דאמר זה שם, הוא נקרא "עם הארץ".

ועד"ז הוא בתלמידי חכמים, כמדובר לעיל.

יז. ועד"ז ג"כ – הרי רוצים להפיק מכל ענין עידוד בנוגע ל"ופרצת"¹⁰², בנוגע להפצת היהדות והפצת המעיינות:

כאשר רואים ופוגשים יהודי שלא קרא ולא שנה ולא למד, ועאכו"כ שלא שימש תלמידי חכמים, ומתחיל לצעוק: איזו שייכות יש לו עם "עם הארץ" כזה – עונים לו, שהגמרא אומרת בסוטה, ש"קרא ושנה (ולמד) ולא שימש" – הרי גם אתה "עם הארץ"! ומכיון שנקרא באותו שם, יש ביניהם צד המשותף, דבאם לאו, "תורת אמת" לא היתה קוראת להם וכוללת אותם באותו סוג, עכ"פ בנוגע לכמה ענינים.

איי, הוא צועק שהוא גם שימש תלמידי חכמים – עונים לו, שאם הוא הי' משמש תלמידי חכמים כדי צרכו, הי' יודע שהוא צריך להתעסק עם "עם הארץ" לכל הדעות! וזה גופא שהוא אינו עושה זאת, ורוצה להשתמט, ואף יש לו על זה הסברה, ונראה לו שזוהי הסברה אמיתית – זה גופא הוא הוכחה ש"לא שימש תלמידי חכמים" כדי צרכם, ועכ"פ כדי צרכו.

ועד שזה יוצא בנפקא מינה במעשה בפועל.

יח. ולאידך גיסא:

כאשר ניגש משהו ואומר שהוא ביישן, ומתבייש לבקש עזר מיהודי שני, כי ידע איניש בנפשי מעמדו ומצבו, וכיצד הוא מגיע לבקש צדקה ועזר רוחני, ושהשני יתן מזמנו כדי להוציאו ממעמדו ומצבו, כאשר הוא יודע את מעמדו ומצבו, ויודע את גדלותו של השני –

על זה נאמר¹⁰³ "לא הביישן למד", שהוא אינו צריך להתבייש, מכיון שזה נוגע לתורתנו "תורת חיים"¹⁰⁴, ומצוותי עליהן נאמר¹⁰⁵ "וחי בהם".

יט. ואח"כ, כפי שמביא אדמו"ר הזקן עוד בהקדמה, (לפני שמתחילים ללמוד ספר תניא קדישא), ש"מאיר עיני שניהם הוי"¹⁰⁶, וקורא לאלה שאצלם ילמדו בשם "גדולים" [ואדמו"ר הזקן אינו "זורק" תוארים ("ווארפט זיך ניט מיט קיין טיטולן")], ואעפ"כ מגיע להם "מאיר עיני שניהם הוי", עי"ז שיענה את העצה וכו'.

(104) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה.

(105) אחרי יח. ה. יומא פה, ב.

(106) משלי כט, יג. תמורה טז, א.

(101) ראה ברכות ז, ב.

(102) יוצא כח, יד.

(103) אבות פ"ג מ"ה.

והלואי שכן תהי' לנו – שכל אחד ילמד מבעל ההילולא עכ"פ שמץ מנהו, להתעסק אפילו אם מישוהו כזה ש"בשם ישראל יכונה", ולעשות זאת באופן המדובר לעיל – שכל התענוג שלו יהי' מונח בזה, שזה גם נוגע להצלחת הענינים.

ואז "מאיר עיני שניהם הוי'", ומהאור שמיתוסף אצל כל אחד מישראל וכל בני ישראל נעשה ה"קץ שם לחושך"¹⁰⁷, לחושך של כאו"א, עד לחושך הכללי של הגלות הכללית,

ונעשה ה"ולילה כיום יאיר"¹⁰⁸ – בגאולה האמיתית והשלימה, ובקרוב ממש.

[אחרי שיחה זו ניגנו "תרננה שפתי".]

– שיחה ג' –

ב. עוד ענין שהתעכבו ודובר אודותיו¹⁰⁹ – עד כמה הוא העילוי דפיקוח נפש לגבי פדיון שבויים, דבנוגע לפיקוח נפש מצינו שאין חילוק בין קטן לגדול, משא"כ בפדיון שבויים יש חילוקים, כדאיתא במשנה בהוריות¹¹⁰ ומובא אח"כ גם בפוסקים¹¹¹.

ועל זה התעכבו, שהמשנה אומרת שם ג"כ שאין זה רק בנוגע לפדיון שבויים, אלא גם בנוגע "להחיותו", וכפי שאכן הדין הוא בפיקוח נפשות, כאשר שניהם (הגדול והקטן) נמצאים בסכנה – מי קדם למי¹¹².

והנקודה בזה: לא נאמר שלא יכול להיות חילוק בפיקוח נפש, אלא כדי להדגיש את העילוי דפיקוח נפש לגבי פדיון שבויים נתבאר שבכל המצבים ובכל הדרגות ובכל הפרטים, תמיד יש חילוק בין גדול לקטן; משא"כ בנוגע "להחיותו", לפיקוח נפשות, אמנם לפעמים יש חילוק, אבל לפעמים אין חילוק, דבפדיון שבויים לא מצינו מציאות זו.

והיכן מצינו זאת בפיקוח נפש? – נזכרה בפירוש דוגמא אחת בולטת, שהוא דין פרטי (עם שקלא וטריא, אבל כך נשאתר המסקנא), והוא – בנוגע ל"חייך קודמין"¹¹³:

כאשר מדובר אודות פדיון שבויים, הדין הוא¹¹⁴ שאם הוא נמצא בשבי ואמו נמצאת בשבי, הנה אע"פ ש"חייך קודמין" – עליו לדאוג שיפדו את אמו, אע"פ שבגלל זה הוא ישאר בשבי. והטעם – מכיון שבענין זה יותר נוגע והסכנה מהבזיון גדולה יותר אצלה מאשר אצלו;

(111) שו"ע יו"ד סנ"ב ס"ח ט.
(112) רמ"א שם ס"ח. וראה ט"ז שם.
(113) ב"מ סב, א.
(114) הוריות שם. שו"ע שם ס"ט.

(107) איוב כח, ג. ראה ב"ר פפ"ט, א. ד"ה קץ שם לחושך תשכ"ד (סה"מ אב"אלול ע' טו ואילך). וש"נ.
(108) תהלים קלט, יב.
(109) שיחה שבהערה 17 ס"י.
(110) יג, א. וראה ב"מ לג, א.

אבל כאן מיתוסף הדין¹¹⁵, שכאשר מדובר אודות "חייך", בפיקוח נפש ממש, אז "חייך קודמין" אפילו לגבי אמו; שפרט זה לא נזכר מכיון שזהו ענין פרטי, אבל נזכר ענין כללי – ענין הכי גדול.

משא"כ בנוגע לפדיון שבויים, כאשר יש חילוקים (כפי שמחלקת הגמרא בסוף הוריות) – זה שהציבור צריכים לו, וזה שהציבור צריכים לו יותר – הוא (שצריכים לו יותר) קודם שיפדו אותו משבי.

כא. ואח"כ בא הדין הנפלא (שנזכר גם בהתוועדות¹¹⁶) –

שכאשר עכו"ם אמרו להם "תנו לנו אחד מכם ואם לאו נהרוג כולכם" – אסור למסרו להם¹¹⁷.

דאע"פ ש"כולכם" לגבי אחד הוא בודאי שלא בערך גדול יותר, ובפרט ש"נהרוג כולכם" כולל גם את אותו אחד, אעפ"כ הדין הוא שאין נותנים להם.

כב. ואח"כ מיתוסף עוד פרט, שבזה מודגש עוד יותר החילוק בין פיקוח נפש לפדיון שבויים:

מתי מותר כן למסרו ליד העכו"ם ואעפ"כ "אין מורין כן" [או עכ"פ כשעשו זאת אין זה מדת חסידות, אבל עשו זאת כהלכה] – אם הוא הי' מחוייב מיתה כשבע בן בכרי¹¹⁷ (כהסיפור בתנ"ך¹¹⁸ שהי' עם שבע בן בכרי, ובפשטות זהו הטעם שהובאה דוגמא זו).

ומזה מובן, שאפילו אם הוא כמו שבע בן בכרי, אבל לא עד כדי כך שהוא מחוייב מיתה – ג"כ אסור למסרו; הוא צריך להיות מחוייב מיתה כשבע בן בכרי.

ובדוגמא האמורה משבע בן בכרי, נאמר שבאותה עיר היתה שרח בת אשר¹¹⁹, ומזה גם מובן שלהיותה עיר בישראל, הרי בודאי שרובם היו צדיקים, ואפילו אם הי' מיעוט, הרי "ברשיעי כו"¹²⁰, ו"כל ישראל בחזקת כשרות"¹²¹, אלא שאחד מהם הי' שבע בן בכרי.

ועל זה נאמר, שאם שבע בן בכרי הי' עומד במעמד ומצב כזה שע"פ דין אינו מחוייב מיתה [מכיון שלא מרד במלכות בית דוד, או איך שתהי' ההסברה בזה] – אז אסור להוציאו, אלא מעמידים בסכנה את שרח בת אשר [שהיא היתה נביאה¹²², ובישרה ליעקב ש"יוסף חי"¹²³ עם כל הפרטים, והאריכה ימים באופן מופלג, עוד יותר ממתושלח¹²⁴]

(120) ראה יומא ו, א. ובכ"מ.

(121) רמב"ם הל' קידוש"ח פ"ב ה"ב.

(122) בעה"ט ברכה לג, כד.

(123) ויגש מה, כו ובמדרש הגדול עה"פ. תיב"ע שם מו, יז. פינחס כו, מו. פרש"י שבהערה 119. ועוד.

(124) ראה גם ד"א ספ"א. סדה"ד בריז. בירלו.

(115) ראה ש"ך שו"ע שם סק"י.

(116) ראה שיחה שבהערה 17 סי"ח.

(117) ירושלמי תרומות פ"ח ה"ד. רמב"ם הל'

יסוה"ת פ"ה ה"ה. רמ"א יו"ד סקנ"ז.

(118) שמואל"ב כ, א ואילך. שם, כ"כב.

(119) ראה בר"ר פד"צ, ט. פרש"י שמואל"ב שם, יט.

וזהו שלא בערך לענין דפדיון שבויים, וזה מראה את גודל הענין דפיקוח נפש. ובפרט שאפילו בדוגמא הראשונה שנאמר "חייך קודמים", הרי ידוע הביאור האמיתי, שהפירוש "חייך קודמין" אינו שזהו מפני שזה הוא ומדובר אודותיו, כי זה שהוא מחוייב ב"ונשמרתם... לנפשותיכם"¹²⁵ הוא (כמ"ש הרמב"ם ורדב"ז¹²⁶), וכן כתוב בפירוש בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן¹²⁷) מפני שהנשמה היא נכסיו של הקב"ה, ובמילא החיים שלו הם נכסיו של הקב"ה, והוא נצטוו לשמור על הנשמה שלו כמו ששומר על נכסיו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ולכן "חייך קודמים".

ובכך זה משתווה עם הענין דפיקוח נפש של השני: אפשר להתווכח ש"חייך קודמין" הוא גדר בפני עצמו, ואין זה הגדר דפיקוח נפש לגבי שני. אבל הפירוש בזה הוא שיש את שני הדברים, דמצד "ואהבת לרעך כמוך"¹²⁸ הפיקוח נפש של השני הוא הפיקוח נפש שלו; וע"פ הפסק דין הגלוי (ברמב"ם ושולחן ערוך אדמו"ר הזקן ופירוש הרדב"ז, כמדובר פעם בארוכה¹²⁹) – הפיקוח נפש שלו (שלכן "חייך קודמין") אינו מפני ששומר על עצמו, אלא מפני ששומר על נכסיו של הקב"ה.

כג. ומזה יוצאים לעיקר הענין – ש"המעשה הוא העיקר":

מכיון שהתורה פסקה שבדיוק כמו שגוף גשמי זקוק ללחם ומזון גשמי, כך הנשמה מוכרחת לחיים שלה ע"י תורתנו "תורת חיים" ומצוותי עליהן נאמר¹³⁰ "וחי בהם", מזה מובן שלימוד התורה וקיום המצוות, ובפרט בדורנו זה, הוא ענין של פיקוח נפש בנוגע לעצמו, מכיון שיש "מים הזידונים"¹³¹ וכו' וכו', ועאכ"כ בנוגע ליהודי שני.

ואפילו אי אפשר לומר שיחכו עד שיפעל את הענין הפרטי שלו – כידוע המעשה עם נחום איש גמזו¹³², דאם יחכו קצת, אי אפשר לדעת מה ייצא מזה עם השני.

ולכן, מיד כשרואה או שומע (או אומרים לו) שיהודי זקוק לצדקה, הקשורה עם פיקוח נפשו בפשטות, פיקוח הנשמה שלו – הוא מיד רץ ושמת בזריזות נפלאה (עם כל הלשונות שאומר אדמו"ר הזקן באגרת הקודש סימן כא – "אך טוב לישראל"¹³³), כמדובר כמה פעמים.

כד. ועאכ"כ כשסללו לנו את הדרך, ונותנים נתינת כח, ואומרים רק "עמדו הכן כולכם" לקבל הברכות –

130) אחרי יח, ה. יחזקאל כ, יא. יג. כא. יומא פה, ב.

סנהדרין עד, א. וש"נ. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"א.

131) ל' הכתוב – תהלים קכד, ה.

132) תענית כ, א. וראה שו"ע יו"ד סרמ"ז ס"א.

133) ל' הכתוב – תהלים עג, א.

125) ואתחנן ד, טו.

126) הל' סנהדרין ספי"ח.

127) חז"מ הל' נזקי גוף ונפש ס"ד.

128) קדושים יט, יח.

129) לקו"ש ח"ב ע' 531. שיחת ליל ער"ח מנ"א

תשל"ו (שיחות קדוש ח"ב ע' 540).

כי "לא אותי בלבד גאל הקב"ה", אלא את כל אחד מישראל, עד אפילו "כל אשר בשם ישראל יכונה", דאפילו כשהוא אוחז בדרגא נעלית, הרי מכיון שידע שזה שהולך לדבר עמו, שהוא עם הארץ בדרגא הכי פחותה (כמדובר לעיל סט"ז-יז), ועד שבלשון האגרת הוא "בשם ישראל יכונה" – הרי הוא יודע שאת ה"בשם ישראל יכונה" הזה הוציא נשיא דורנו מגלות ביחד עם הגאולה שלו.

ואז, כמו שנאמר בנוגע לפרשה דיום זה, שמשה יצא לקבל פני יתרו, ואהרן יצא, ומי ראה אותם ולא הלך עמהם¹³⁴ – כולם הלכו לקבל את פני יתרו;

ומה הי' יתרו – הנה כמדובר, בחסידות מתעכבים על זה בקושיא נפלאה¹³⁵, שכאשר מספרים את מעלתו, מספרים שהוא הי' "כהן מדין"¹³⁶, שאחד מהמדרשים בזה¹³⁷ הוא שידע אודות כל העבודות זרות שבעולם, והי' כהן שלהם, והתחלת ההקדמה למתן תורה היא שמשה ואהרן וכל ישראל אחריהם הלכו לקבל את פניו, עוד לפני שאמר "עתה ידעתי כי גדול הוי' מכל האלקים"¹³⁸!

ועאכ"כ שאיזה יהודי שלא יפגוש הוא שלא בערך, כדאיתא בחסידות¹³⁹ שעמי הארץ של דורנו הם למדנים הרבה יותר מעמי הארץ בזמן הש"ס (זהו פתגם "מוזר", אבל כך כתוב), שבזמן הש"ס היו עמי הארץ גדולים יותר.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א חיד, ואמר:] בפועל רואים שלפעמים בדרך מקרה יכולים לפגוש עם הארץ לכל הדעות (לא רק לדעה אחת בסוטה, אלא לכל הדעות בסוטה)... אבל בזה ההסברה היא שזהו "תינוק שנשבה לבין העכו"ם"¹⁴⁰, עם כל הפרטים שדבר, ועם לימוד זכות, שאין זה לימוד זכות אלא זהו המצב האמיתי. אבל עכ"פ לא מדובר עכשיו אודות עמי הארץ, שאין הזמן להאריך בזה; אבל כך כתוב בחסידות].

וצריכים לדעת, שאע"פ שזהו למדן לגבי עמי הארץ דזמן הש"ס, אעפ"כ הי' אז הציור, ועכשיו ישנה הנתנית כח בגלוי, ואין הדבר תלוי אלא ברצון, וכשמתחילים לפעול באצבע קטנה, אז לוקחים אבן מחול ומכניסים אותה לבית המקדש, ועולים לרגל עם האבן, שלזה הי' זקוק תנא הכי גדול כר' חנינא (כמסופר בשיר השירים רבה בתחילתו ובקהלת רבה בתחילתו, עם כל הסיפור, כמדובר כבר כמה פעמים בזה).

כה. ויהי רצון, דמכיון ש"מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"¹⁴¹, שהקב"ה תובע מבני ישראל שיקיימו תורה ומצוות באופן דתענוג, ויכניסו בהם את כל התענוג – הנה בהתאם ל"דבריו" ו"משפטיו", עליו לתת לבני ישראל, לכל אחד מישראל ולכל בני

(138) יתרו שם, יא.

(139) ראה ת"א מקץ מא, א.

(140) ע"פ ל' חז"ל – שבת סח, א"ב. וראה רמב"ם

הל' ממרים פ"ג ה"ג.

(141) תהלים קמז, יט. שמו"ר פ"ל, ט.

(134) פרש"י יתרו יח, ז.

(135) ראה ד"ה באתי לגני שנאמר בהתנוועדות. וש"נ.

(136) ר"פ יתרו (שם, א).

(137) מכילתא עה"פ. שמו"ר פ"א, לב. וראה פרש"י

עה"פ שבהערה הבאה.

ישראל, מעמד ומצב שיעמוד בתענוג, ובתענוג אמיתי, ובתענוג מכל הצדדים בהרחבה אמיתית, ועם לימוד התורה וקיום המצוות מתוך הרחבה אמיתית בימים האחרונים וברגעים האחרונים של הגלות.

והולכים "ביד רמה"¹⁴² לקבל פני משיח צדקנו, שבנשמות זהו ענין התענוג, היחידה שבנשמה¹⁴³, שזהו נשמת משיח¹⁴⁴, שהוא מעורר את הניצוץ משיח שיחנו בכל אחד ואחת מישראל¹⁴⁵, כמדובר כמה פעמים¹⁴⁶.

והולכים יחדיו לארץ הקודש, ולירושלים עיר הקודש, ולבית המקדש השלישי – לראות אלקות במוחש, "כשם שבא לראות כך בא לראות"¹⁴⁷, ובקרוב ממש.

כו. ציוה לגנו ואמר מאמר ד"ה באתי לגני (נדפס לעיל).

[אחרי המאמר ניגנו ניגון שמח].

– שיחה ד' –

כו. דובר בהתוועדויות האחרונות, ובפרט הכי אחרונות, ש"המעשה הוא העיקר".

וכדי לקשר זאת מיד עם מעשה בפועל, הנה לאחר ההקדמה הנ"ל (סכ"ה), מכיון ש"מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", צריך הקב"ה לתת לכל אחד מישראל ולכל בני ישראל מעמד ומצב של תענוג אמיתי [שכל מה שנותן הקב"ה הרי הוא "אמת"],

שתענוג אמיתי שייך כאשר אין ענינים המבלבלים ומסתירים ומעלימים, בין אם זהו דאגת הפרנסה, או בני חיי או מזוני, ועד לדאגה הכללית שיש בכלל ובפרט בנוגע לארץ הקודש, "ארץ אשר . . עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁴⁸.

ויהי רצון, שיתקיים שם "אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו"¹⁴⁹ (כמדובר לעיל (במאמר)) שאלו שהם "מצירים" מסביב לה, ומדברים דיבורים כאלה וכאלה, ו"רגשו גוים ולאומים יהגו"¹⁵⁰, כמדובר כמה פעמים, ובפרט בימים הכי אחרונים, לכאורה דברים קשים –

הנה מכיון ש"בית עשו לקש"¹⁵¹ – הרי לא שייך שב"קש" יהי' קושי אמיתי; קושי אמיתי שייך בדבר חזק, ומכיון ש"בית עשו לקש" ו"בית יוסף להבה"¹⁵¹ וכו' – מובן

מלך המשיח שליט"א ח"כ ע' רפב הערה ד"ה דרך

כוכב מיעקב. ובכ"מ.

(147) חגיגה ב, א.

(148) עקב יא, יב.

(149) ראה זח"א ד, א. תניא פכ"ז (לד, סע"א-ב).

(150) תהלים ב, א.

(151) עובדי' א, יח.

(142) בשלח יד, ח.

(143) ראה לקו"ת תבוא מג, ד.

(144) ראה רמ"ז לזח"ג רס, ב. סה"מ תרח"ץ ע' ר.

תרצ"ט ע' 207. תש"ב ע' 51. וראה ספר הליקוטים –

דא"ח צ"צ ערך משיח. וש"נ. קונטרס ענינה של תורת

החסידות ס"ה (לקו"ש ח"מ כרך א' ע' 5-6). וש"נ.

(145) מאור עינים ס"פ פינחס. סה"מ תרמ"ג ע' ע.

(146) ראה לקו"ש ח"ב ע' 599. אגרות-קודש אדמו"ר

איזו תקיפות ואיזה קושי יש בזה, ורק מצד זה שמסתכלים בעיני בשר, ונמצאים עדיין בחושך כפול ומכופל של הגלות, נראה שאלה הם דברים קשים.

וכידוע ומדובר בארוכה¹⁵², ונפסק הדין דתורתנו הקדושה, ש"אני הכבדתי את לבו"¹⁵³, ומצד עצמו אינו מציאות כלל [אע"פ שזהו "התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו" וצועק ש"לי יאורי"¹⁵⁴, שיש לזה שייכות אליו].

וכאשר יבוא משה, שבכל אחד מישראל יש את הענין ד"משה" (כנ"ל) (במאמר) מתניא¹⁵⁵), עד שאין זה רק בנשמה, אלא נאמר שבנוגע לפועל "ועתה ישראל מה הוי' אליך שואל מעמך כי אם ליראה"¹⁵⁶, שלכל אחד מישראל נאמר שרצונו לרא מהקב"ה אינו תופס מקום אצלו, מכיון שיש בתוכו את משה רבינו.

ואז "בא אל פרעה"¹⁵⁷, ואז רואים מיד – ופרעה עצמו רואה – ש"אני הכבדתי את לבו", דאע"פ שאינו מבין ("ער קלייבט זיך ניט פאנאנדער") מה זה, הרי "מזלי חזי"¹⁵⁷, והעיקר הוא כיצד זה נמשך בפועל, "למען שיתי אותותי אלה בקרביו"¹⁵³.

ואז נעשה "אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו", כמדובר לעיל¹⁵⁸ ש"בשלח פרעה את העם"¹⁵⁹, שהוא ג"כ שולח איתם, "גם אתה תתן בידניו"¹⁶⁰, ועד "ונצלם את מצרים"¹⁶¹, ויוצאים מכל ה"רעש" ("טומל") באופן ד"ובני ישראל יוצאים ביד רמה"¹⁴².

כה. צריך רק שיהי' אצלו ה"פתחו לי כחודה של מחט"¹⁶², שיהי' ה"אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו" אצל עצמו – החושך של היצר הרע המבלבל ואומר שיש "אלה ברכב ואלה בסוסים"¹⁶³ ויש לפחד, ומכיון שיש משהו שיכולים לסמוך עליו, במילא לא כל כך נוגע לימוד התורה וקיום המצוות שלו, כי ישנו ה"רכב" ו"סוסים" וכו'.

ואפילו אם הוא עדיין אינו אווז בלימוד התורה וקיום מצוותי' לשמה, אלא כמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות תשובה¹⁶⁴ שהתחלת העבודה היא "שלא לשמה" – עכ"פ שילמד תורה ויקיים מצוות ויתנהג בחיי היום-יום כרצון הקב"ה, שהוא ה' אליך הצבאות"¹⁶⁵, ואז ה"אלה ברכב ואלה בסוסים" מתבטל במציאות לגמרי,

וה"רכב" ו"סוסים" שצריכים שיהי' מצד ההתלבשות בדרכי הטבע, כלי הנשק הגשמיים, כמדובר בארוכה לפני זה¹⁶⁶, ע"פ הפסק דין¹⁶⁷ שמכיון שעכו"ם מממשין

(152) דברי משיח – שיחות שנה זו: מוצאי ש"פ (161) שמות ג, כב.

וארא סי"ב ואילך; יו"ד שבט ס"ב. (162) ראה שהש"ר פ"ה, ג. וראה הערת כ"ק אדמור"ר

מלך המשיח שליט"א בסה"מ תש"ג ע' 198. וש"נ. (153) ר"פ בא (י, א).

(154) יחזקאל כט, ג. (155) רפמ"ב.

(156) עקב י, יב. (157) מגילה ג, א. וש"נ.

(158) עמוס ו, יד. (159) שבת ס"ז ואילך. אור לכ"ד טבת סכ"ו ואילך. מוצאי

ש"פ וארא סט"ו. (160) ש"פ וארא סט"ו. (161) ש"פ וארא סט"ו.

(162) דברי משיח – שיחות שנה זו: אור לעשרה (163) שבת ס"ז ואילך. אור לכ"ד טבת סכ"ו ואילך. מוצאי

ש"פ וארא סט"ו. (164) ש"פ וארא סט"ו. (165) ש"פ וארא סט"ו.

(166) ש"פ וארא סט"ו. (167) ש"פ וארא סט"ו.

ובאים או רוצים ובאים צריך להיות גם כלי נשק גשמיים – זה עצמו מפחיד, ויתירה מזה – מהפך,

ע"ז שמהפך את החושך של היצר הרע אצל עצמו, ומתנהג ע"פ תוקף הדין דשלימות התורה, ובמילא יש את שלימות עם ישראל – גיור כהלכה, ולאידך גיסא – אף אחד מישראל אינו נשאר מחוץ לכלל ישראל, ד"א ע"פ שחטא" לא רק שנקרא בשם סתם ("סתם מיט אַ נאָמען"), אלא כפסק דין הגמרא (ודוקא במסכת סנהדרין¹⁶⁸) יש לו את השם "ישראל".

והרי בפסוק¹⁶⁹ מפרש ש"ישראל" הוא "כי שרית עם אלקים ועם אנשים", ויתירה מזה – "ותוכל", לא רק שעומד במלחמה עם שרו של עשו [שזה כולל בפרט את הגלות הרביעית, הנקראת בשם גלות אדום], אלא כאשר "שרית עם אלקים ועם אנשים" אז "ותוכל".

ועד כפי שהי' ב"מעשה אבות סימן לבנים"¹⁷⁰, ש"ברכתני"¹⁷¹ – הוא מברך את יעקב, ומדגיש שייקרא "ישראל", שזהו סיפור בתורה שבכתב המובן אפילו ל"בן חמש למקרא"¹⁷², ו"אין מקרא יוצא מידי פשוט"¹⁷³,

שכאשר יהודי עומד וזוכר שהוא בנו של יעקב, שאצל יעקב הי' "הקול קול יעקב"¹⁷⁴, שקולו מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות¹⁷⁵, ו"לימוד מביא לידי מעשה"¹⁷⁶, שהכוונה כפשוטו – לימוד התורה וקיום המצוות, ושיהי' בטחון גמור בהקב"ה שהוא יתן לו הצלחה בעשי' שעושה בדרך הטבע, כפי שצריכים לעשותה ע"פ שולחן ערוך –

אז לא מתפעלים מהמסיתים ומבהילים, מ"הירא ורך הלבב"¹⁷⁷ – ועוד מבין בני ישראל רח"ל, ועאכו"כ שאין מתפעלים מהמפחידים שהם מחוץ לגבול ישראל ומחוץ לעם ישראל.

"ואנחנו בשם הוי' אלקינו נדגול" ו"בשם הוי' אלקינו נזכיר"¹⁷⁸, ואז יש את ה"רכב" וה"סוסים" (הנשק הגשמי) מוכנים, וזה לבד מטיל אימה ופחד.

וכמדובר לעיל מהפסוק בפרשה שקראו בשבת שלפני זה (ד"מיני' מתברכין כולהו יומי"¹⁷⁹) ש"תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן"¹⁸⁰, שהוא רואה

(173) שבת סג, א. ו.ש"נ.

(174) תולדות כז, כב.

(175) ראה ב"ר פס"ה, כ.

(176) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(177) פ' שופטים כ, ח.

(178) ע"פ תהלים כ, ו; ח.

(179) זח"ב סג, ב. פח, א.

(180) בשלח טו, טז.

(168) מד, רע"א.

(169) וישלח לב, כט.

(170) ראה נחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. שם, י. יד, א. תולדות כו, א. ר"פ וישלח. ס"פ ויחי. תו"ח לך לך פג, סע"ג ואילך. אוה"ת ר"פ לך לך. ועוד.

(171) וישלח שם, כז.

(172) אבות פ"ה מכ"ב.

שעומדים בתוקף, ורואה שלא יוכלו לשנות את התוקף, כי זהו תוקף הנלקח מאמונה פשוטה בה' אלקי הצבאות, שהוא מנהיג את כל העולם וכל דבר שבעולם.

ואז מתבטלת המציאות שלו, אבל לא מתבלטת לגמרי, ואדרבה – זו נעשית מציאות המסייעת, שע"ז ש"פרעה הקריב"¹⁸¹ את לבן של ישראל לאבינו שבשמים¹⁸², נעשה ה"בשלח פרעה" ו"ונצלתם את מצרים", ועד"ז כל השבעים אומות.

ובימים האחרונים של הגלות יש רב טוב ומנוחת הנפש ומנוחת הגוף, וגם רב טוב גשמי, ומוסיפים בלימוד התורה ובקיום המצוות, וממשיכים ("מ'ברענגט אַראָפּ") את הגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

כט. כמדובר כמה פעמים, זה קשור עם "ציון במשפט" – שזהו "כהלכתא"¹⁸³, ענין התורה – "תפדה ושבי" בצדקה"¹⁸⁴, ענין הצדקה.

ולאחר שחזרו מאמרי רז"ל, ובפרט מאמרים מרבתינו נשיאינו (כנדפס באוה"ת להצ"צ ובכמה מקומות) – יעלו גם ה"טנקיסטים", כדרכם בקודש, כולם, ויחלקו בתוך כל העם כולו (הן בעזרת אנשים והן בעזרת נשים) לכל אחד שני שטרות, ב"כפליים לתושי"¹⁸⁵.

ויהי רצון, שזה יזרז עוד יותר את ה"בחסד וברחמים", ו"יפקון מבי גלותא ברחמי", "בהאי חיבורא דילך"¹⁸⁶, ע"י הפצת פנימיות התורה ביחד עם נגלה דתורה, ו"המעשה הוא העיקר" – קיום המצוות בהידור, ומתוך שמחה והרחבה וטוב לבב.

[אח"כ ניגנו ניגון שמחה דשמח"ת¹⁸⁷ וניגון שמח¹⁸⁸, וכ"ק אדמו"ר שליט"א חילק חבילות של דולרים לטנקיסטים שי', ע"מ לחלק לכאו"א מהנאספים שי' שני שטרות של דולר לתת אותו (או חילופו) לצדקה.

אח"כ ציוה לנגן: "הבינוני". "הושיעה את עמך". "עוצו עצה". "פרזות תשב ירושלים". והתחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאווא".]

— שיחה ה' —

ל. לסיים בדבר של פועל – שיפעלו ויוסיפו ביתר שאת וביתר עוז, החל ממבצע אהבת ישראל, ומבצע חינוך, ומבצע תורה, ומבצע תפילין, ומבצע מזוזה, ומבצע צדקה,

186 (זח"ג קכד, ב (ברע"מ). הובא ונתבאר באגה"ק רסכ"ו.

187 לימים – הניגון ד"כתיבה וחתימה טובה". המו"ל.

188 לימים – הניגון ד"וביום שמחתכם". המו"ל.

181 בשלח יד, י.

182 ראה תנחומא בשלח ח. שהש"ר פ"ב, יד.

183 ת"א וישב מ, יג. לקו"ת ר"פ דברים.

184 ישע' א, כז.

185 ל' הכתוב – איוב יא, ו.

ו"בית מלא ספרים – יבנה וחכמי", ומבצע נרות שבת קודש, ומבצע כשרות האכילה ושת', ומבצע טהרת המשפחה.

והקב"ה יקיים את היעוד שלו וה"מבצע" שהוא צריך לעשות – "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל"¹⁸⁹, שהקב"ה יקח ולוקח את כל אחד ואחת ביד¹⁹⁰ ומוציאם מהגלות הפנימי, ומוציאם מהגלות כפשוטו,

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובאופן ד"ושמחת עולם על ראשם"¹⁹¹. לא. מכיון שזוהי פרשת השבוע דמתן תורה – מתכוננים למתן תורה וקבלת התורה, ע"י לימוד התורה וקיום מצוות' בהידור, ומתוך שמחה וטוב לבב.

[אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

אח"כ ציוה לנגן שלוש תנועות. אח"כ ניגן "צמאה לך נפשי".

טרם צאתו ציוה לנגן "ופרצת".

ההתוועדות הסתיימה בשעה 9:05 לערך].



(191) ישע"י לה, י. נא, יא.

(189) ישע"י כז, יב.

(190) ראה פרש"י נצבים ל, ג.

ר"ד בניחום אבלים – תשמ"ח

הנ"ל: עברתי על הלכה, דיברתי קודם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איך האב פותח געווען אין דער תפילה. זאָל זיין אַ הכנה קרובה צו 'זורקתי עליכם מים טהורים', 'מקוה ישראל הוי', 'אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל מי מטהר אתכם לפני מי אתם מיטהרים'. – איר האָט גערעדט וועגן אַ מקוה, זאָל זיין די הכנה צו 'מקוה ישראל הוי' בגלוי ממשי".²

(2) = "פתחתי בתפילה. שתהי' הכנה קרובה ל'זורקתי עליכם מים טהורים', 'מקוה ישראל הוי', 'אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל מי מטהר אתכם לפני מי אתם מיטהרים'. – דיברת אודות מקוה, שתהי' ההכנה ל'מקוה ישראל הוי' בגלוי ממשי".

יום שני, כ"ז שבט

• הרב משה שי' ניישלאס – גאב"ד שיכון סקווירא ספרינג וואלי מסר דרישת שלום מפעילות השלוחים בווינעפיג, שהקימו שם מקוה וקהילה יפה ובית חב"ד בתוך "מדבר", ומאז מגיעים אליו ריבוי שאלות בהלכה וכו', ושצריך לפרסם על זה בכל העולם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מ'זאָל אַרויסגיין בקרוב פון 'מדבר העמים', בתוך כלל ישראל, ו'הקיצו ורגנו שוכני עפר', והם ביחד, צי והם בראש".¹

(1) = "שנצא בקרוב מ'מדבר העמים', בתוך כלל ישראל, ו'הקיצו ורגנו שוכני עפר', והם ביחד, או והם בראש".

אָנהויבנדיק און כולל די מצוה פון
ניחום אבלים; ס'איז טאָקע דרבנן,
אָבער דער רמב"ם שרייבט אַז דאָס איז
פאַרבונדן מיט מצות התורה ('ואהבת')
פון אהבת ישראל. און זאָל זיין דערפון
גלייך, ווי דער רמב"ם הויבט אָן הלכות
אבל אַז 'משה רבינו תיקן להם לישראל
שבעת ימי אבלות' און גלייך דערנאָך
'שבעת ימי המשתה', דער משתה
הכי גדול פון נישואין, 'תקראו בעלי',
פון הקב"ה מיט בני ישראל, בגאולה
האמיתית והשלמה, והם בתוכם – אַלע
'שוכני עפר'".

הנ"ל: האדמו"ר מגור חלש מאוד,
בתכלית החלישות, שהרבי יתפלל עבור
שמחה בונים בן חי' רודע יהודית, שיהי'
לו רפואה שלימה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ויאריך ימים
על ממלכתו, מתוך שמחה וטוב לבב.
מ'האט מיר געזאָגט אַז לעצטענס האָט
ער אויפגענומען מענטשען?".

הנ"ל: כן, אתמול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "נעכטן
אויכעט?".

ולכן הוא יכול לעשות מצוה, דאיתא במדרש
תנחומא ש'כבדו את המצוות שהם שלוחי', במילא
צ"ל 'שלוחו של אדם כמותו', כל יהודי צ"ל 'אדמה
לעליון', לאדם העליון, במילא הוא יכול לקיים מצוה.

(6) = החל וכולל המצוה דניחום אבלים; זהו
אמנם דרבנן, אבל הרמב"ם כותב שזה קשור עם
מצות התורה דאהבת ישראל. ושיהי' מזה מיד, כפי
שמתחיל הרמב"ם הלכות אבל ש'משה רבינו תיקן
להם לישראל שבעת ימי אבלות' ומיד אח"כ 'שבעת
ימי המשתה', המשתה הכי גדול של נישואין, 'תקראו
בעלי', של הקב"ה עם בני', בגאולה האמיתית
והשלמה, והם בתוכם – כל ה'שוכני עפר'".

(7) = "ויאריך ימים על ממלכתו, מתוך שמחה וטוב
לבב. אמרו לי שלאחרונה הוא קיבל אנשים".

(8) = "אתמול ג'כז".

הנ"ל: הייתי עם הרבי במריאט,
בוינה, בתרצ"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א:
"פורקערסדאָרף, איר זיינט געווען...
(חסר קצת)".³

• הרב אליהו שי' פישר – ראש כולל
גור אמר שהאדמו"ר מגור שליט"א ביקש
מהם שיבואו לנחם את כ"ק אדמו"ר
שליט"א בשמו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאָל זיין
אַלעמאַל שליחות, אָבער (אין, בטוב)
פאַרבונדן מיט ענינים פון טוב הנראה
והנגלה. און דאָס גופא איז אַ הכנה אויף
צוהיילן – בשעת מ'טוט דאָס אין אַזאַ
מין מעמד ומצב, איז דעמולט ווערט
נאָך כיתרון האור פון אַזאַ מין ענין וואָס
בגלוי איז דאָס אַ ענין פון היפך האור".

זאָל זיין 'הקיצו ורגנו שוכני עפר',
און די אַלע שלוחים וואָס האָבן אין
דערויף מיטגעהאַלפן – לויט ווי דער
אַלטער רבי שרייבט אין לקוטי תורה
פון מדרש תנחומא אַז יעדער איד איז
אַ שלוחו של הקב"ה, און דערפאַר קאָן
ער טאָן אַ מצוה, וואָס ס'שטייט אין
מדרש תנחומא אַז 'כבדו את המצוות
שהם שלוחי', במילא דאָרף זיין 'שלוחו
של אדם כמותו', דאָרף יעדער איד זיין
'אדמה לעליון', צו דעם אדם העליון,
במילא קאָן ער מקיים זיין אַ מצוה⁵,

(3) = "פורקערסדאָרף, הייט...".

(4) = "שתהי' תמיד שליחות, אבל קשורה עם
ענינים של טוב הנראה והנגלה. וזה גופא הוא הכנה
לזירוז – כאשר עושים את זה במעמד ומצב כזה, אז
נעשה עוד כיתרון האור מענין כזה שבגלוי זהו ענין
של היפך האור.

(5) = שיהי' 'הקיצו ורגנו שוכני עפר', וכל השלוחים
ששייעו בזה – ע"פ כפי שכותב אדמו"ר הזקן בלקו"ת
ממדרש תנחומא שכל יהודי הוא שלוחו של הקב"ה,

• חתנו של הרב אפרים אליעזר הכהן יאלעס אמר שחמיו מתחזק בבריותו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אז איך זאלט קומען, ער וועט שוין דעמולט זיין געזונט בכל רמ"ח איבריו ובכל שס"ה גידיו, ווי אַ כהן דארף דאך זיין אַ תמים בפשטות. פאַר אַ כהן איז ניט מספיק וואָס ער קאָן אַ סאך לערנען און ער איז אַ גרויסן ירא שמים; מ'דארף האָבן אַז די איברים הגשמיים זאלן זיין אינגאנצן געזונט".¹⁰

רק ברוחניות, העיקר הוא ש'תחזינה עינינו', שעיני בשר של כל אנשי המלך רואים זאת בגלוי, כיצד זהו יופי בשלימות בגשמיים, שזה קשור ונמשך מיופי בשלימות של רוחניות".

(10) = "כשתבואו [לשם], אז הוא יהי' כבר בריא בכל רמ"ח איבריו ובכל שס"ה גידיו, כפי שכהן הרי צריך להיות תמים בפשטות. בשביל כהן אינו מספיק שהוא יכול ללמוד הרבה והוא ירא שמים גדול; צריך שהאיברים הגשמיים יהיו בריאים בשלימות".

הנ"ל: כן, בימים האחרונים. אבל הוא חלש מאוד וכו'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "איך דארפט ניט באוואָרענען אַז דאָס איז ניט מספיק – ווי ביז איצטער. איך האָב געזאָגט פריער 'אריך ימים על ממלכתו'; אַ כלל באַ אַ מלך איז אַז 'מלך ביפיו תחזינה עיניו', ו'אין מקרא יוצא מידי פשוטו', אַז 'מלך ביפיו' איז ניט נאָר ברוחניות, דער עיקר איז גאָר וואָס 'תחזינה עינינו', אַז עיני בשר פון כל אנשי המלך זעען דאָס בגלוי, ווי אַזוי דאָס איז אַ יופי בשלימות בגשמיים, וואָס דאָס איז פאַרבונדן און נעמט זיך פון יופי בשלימות פון רוחניות".⁹

(9) = "אינך צריך להבהיר שזה אינו מספיק – כמו עד עתה. אמרתי מקודם 'אריך ימים על ממלכתו'; כלל אצל מלך הוא ש'מלך ביפיו תחזינה עיניו', ו'אין מקרא יוצא מידי פשוטו', ש'מלך ביפיו' אינו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

החייל ב"צבאות ה'"

חיים הירש בן דבורה שי'

לרגל לידתו בח' שבט

וכניסתו בבריתו של אאע"ה בחמשה עשר בשבט

ראש השנה לאילנות

ה'י תהא שנת פדה בשלום

שיגדל להיות חסיד, ירא שמים ולמדן

ולזכות הוריו הרה"ת שמואל יוסף ומרת דבורה

שיחיו

גרנובטר

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכרון
הרבנית הצדקנית
מרת חי' מושקא
בת כ"ק אדמו"ר
אור עולם
נזר ישראל ותפארתו
צדקת ה' עשה
ומשפטיו עם ישראל
ורבים השיב מעון
מרנא ורבנא
יוסף יצחק
ובת הרבנית הצדקנית
מרת נחמה דינה
ע"ה ז"ל
נפטרה ביום רביעי פ' משפטים
כ"ב שבט שנת ה'תשמ"ח
ת'נ'צ'ב'ה'



אשתו של – יבלח"ט – כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!



לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חייו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א

בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאָו!

לזכות

הרה"ח רז בן שרה

רעייתו מרת שירן בת עדיי' רחל

וילדיהם החיילים בצבאות ה'

מנחם מענדל בן שירן

תניא מינה בת שירן

ומשולם זושא בן שירן

שיחיו

חן

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א